

„O jaderky by se měla starat 100% státem vlastněná firma. Odpadly by výmluvy na minoritní akcionáře a nemuseli bychom se tolik bát arbitráží,“

uveldi v rozhovoru pro časopis All for Power RNDr. Miroslav Kawalec, viceprezident České nukleární společnosti a člen Řídícího výboru Evropské nukleární společnosti.

Miroslav Kawalec

V souvislosti se zrušením tendru na dostavbu jaderné elektrárny Temelín se mezi částí odborníků hovoří o tom, že bychom si „měli postavit elektrárnu sami“. Uvedte největší výhody pro ČR plynoucí z výroby zařízení a výstavby jaderných elektráren vlastními silami?

Výroba zařízení jaderných elektráren je velmi náročný průmyslový obor s vysokou přidanou hodnotou, takových oborů přitom v ČR v současné době určitě nemáme nadbytek. Výstavba nových bloků jaderných elektráren vlastními silami by byla výrazným impulsem nejen pro rozvoj průmyslu a stavebnictví, ale také projekčních, výzkumných a vývojových ústavů a technického školství a přispěla by ke zvýšení výkonu ekonomiky ČR.

Nedávno jste uvedli, že Československo patří do elitního klubu zemí, které dokázaly vlastními silami postavit celou jadernou elektrárnu včetně primárního okruhu. Československo však dříve dokázalo vyrábět špičkové motorky, dnes již nikoliv...

S motocykly je to pravda a je to smutná skutečnost. Český průmysl však neztratil schopnost vyrábět a dodávat zařízení pro jaderné elektrárny, což dokazuje realizace konkrétních zakázek od doby ukončení dodávek zařízení pro jadernou elektrárnu Temelín v devadesátých letech minulého století až po současnost.

Basic design jaderného ostrova byl ruský, detailní projektovou dokumentaci však zpracovávaly naše projekční organizace, výzkumné ústavy a výrobní závody, které pak komponenty primárního okruhu vyráběly i montovaly a spouštěly. Stavební část zajišťovaly rovněž naše stavební firmy.

Dokázaly by české firmy to samé, pokud by se investor rozhodl pro americký design?

Pokud by společnost Westinghouse přistoupila na stejný rozsah předání know-how projektu AP 1000 jako v Číně, pak zřejmě z technického hlediska ano. Čína ovšem bude stavět desítky bloků AP 1000, takže náklady vynaložené na zakoupení know-how projektu a zvládnutí výroby a montáže zařízení se jeví jako efektivní investice. V ČR by tomu tak ale pochybitelně nebylo. V případě realizace projektu MIR 1200 (VVER – 1200) by byla ekonomika projektu výstavby nových bloků vlastními silami českého průmyslu samozřejmě příznivější, protože jde o evoluční pokračování projektu VVER – 1000, který byl realizován na 1. a 2. bloku JE Temelín.

Někteří pochybovači uvádějí, že český jaderný průmysl výrobu zařízení pro jadernou energetiku přerušil. Srovnávají přitom produkci v letech 90. minulého a v novém století s tím, co se dělo v druhé polovině minulého století...

Objem dodávek po roce 1989 v důsledku rozpadu RVHP a zrušení výstavby 3. a 4. bloku jaderné elektrárny Temelín pochopitelně poklesl, důležité ale je, že výroba a dodávky zařízení pro jadernou energetiku nebyly přerušeny. Navíc nelze zapomenout na to, že náš jaderný průmysl zajišťuje servis, provozní kontroly a opravy na provozovaných jaderných elektrárnách v ČR i na Slovensku.

Jste zastáncem názoru, že výběrové řízení na dodavatele na klíč není dobré. Proč? Investor je určitě „ve větším klidu“, je to pro něj vše pohodlnější...

Výběrové řízení pro dodávku na klíč je samozřejmě pro investora mnohem pohodlnější, ale z hlediska možnosti zapojení celého českého průmyslu a rozvoje ekonomiky státu není rozhodně výhodou.

Zhoršila se po oznámení o zrušení tendru šance na spolupráci s firmami, které se zúčastnily tendru, na projektech mimo území ČR?

Z hlediska korektních budoucích vztahů mezi potenciálními dodavateli a jejich zákazníky doufám nepředpokládáte, že budu konkrétně jmenovat a uvádět detaily. Stačí se však na celou věc podívat očima běžných mezilidských vztahů... Vy budete vstřícní k rodině (tuto úlohu zde představuje ČR), jejíž příslušníci (v našem případě investor a jeho majoritní akcionář) Vás vodili za nos?

Tendr na Temelín byl zrušen... Nekomentujme důvody, ale pojďme se podívat, jaké očekáváte další kroky a co navrhuje Vy?

Navrhují „maďarskou cestu“, tj. převedení provozovaných jaderných elektráren a výstavby

nových bloků do akciové společnosti stoprocentně vlastněné státem, aby odpadly výmluvy na minoritní akcionáře. Dále pak přímý výběr dodavatele na základě odborného posouzení nabídek bez zpolitizovaného veřejného výběrového řízení. Určitě bych doporučil pokračování v přípravě realizace projektu výstavby 3. a 4. bloku jaderné elektrárny Temelín s využitím všech dokumentů, které byly již zpracovány a jsou použitelné, včetně schválené EIA. A nakonec... Je potřeba zahájit práci na projektu výstavby 5. bloku jaderné elektrárny Dukovany včetně již zahájené přípravy EIA.

Uvádíte, že by měla vzniknout firma, která by měla na starosti přípravu nových jaderných zdrojů. Kdo by měl být ve vedení této společnosti?

Tato firma stoprocentně vlastněná státem by měla nejen zodpovídat za přípravu nových jaderných zdrojů, nýbrž i za provozované jaderné elektrárny v Dukovanech a Temelíně. Tím by byla zajištěna odborná kompetence nejen pro přípravu výstavby, ale také pro vlastní výstavbu, spouštění a provoz nových jaderných zdrojů. Personální složení představenstva a vrcholového managementu by bylo věcí dozorčí rady jako zástupce zájmů stoprocentního vlastníka, tj. státu.

Ještě k těm důvodům, zrušení tendru... ČEZ argumentoval tím, že bez státní podpory postaví dva bloky nejde. Zajímalo by mě, kolik by stály státní záruky (slyšel jsem 1,4 bilionu korun). Nicméně, údajně podpora OZE přijde naše daňové poplatníky na 900 miliard. To nikomu nevadí?

Těch 900 miliard asi vadí všem kromě „solárních baronů“ a bankéřů, kteří jim schválili půjčky na výstavbu solárních elektráren. Politici se ale vymlouvají na to, že s tím nemohou nic udělat, protože by riskovali arbitráže. A případná prohra v některých z arbitrážních řízení by mohla ohrozit jejich vyhlídky v příštích volbách. A to je přece to hlavní!

Zatímco těch 900 miliard za OZE je jistých, kolik by stály státní záruky pro jaderné bloky není ale vůbec možné spolehlivě stanovit. Nikdo totiž neví předpovědět vývoj cen silové elektřiny na pět let dopředu, natož na 25 či 30 let po dobu trvání takové záruky. A navíc pokud by šlo o společnost stoprocentně vlastněnou státem, nikdo by nemohl občany strašit arbitráží.

Pojďme to otočit. Zrušení tendru je vlastně pro český průmysl jedinečnou příležitostí navázat na slova z jedné populární písně: „Jednu radu ti dám, urob si sám“? Výběr se strašně zpolitizoval,

již ani nešlo o technologii. Nebude to pro český stát lepší než vybrat jednoho vítěze výstavby na klíč a tak jako tak vždy „naštvat“ tím neúspěšné žadatele? Chápu to tak dobře?

Ano. Stát, který je sám schopen z velké části jadernou elektrárnu postavit, by měl výhodnost či nevýhodnost každého z možných řešení hodnotit nikoli pouze z pohledu investora, ale také z pohledu účasti průmyslu, projekčních a výzkumně-vývojových ústavů a sféry technického školství, tj. z hlediska efektu na hospodářský vývoj celého státu.

Možná se nabízí doložit kompetentnost českých firem v rámci dostavby JE Dukovany... Co myslíte?

Pokud firmy českého jaderného průmyslu nezískají zakázky na jiných projektech než v ČR, tak v době, kdy se snad mohou dočkat požadavku na předložení nabídky pro dostavbu pátého bloku v Dukovanech, jistě už žádné komponenty pro jadernou energetiku vyrábět nebudou. Tudíž dokládání kompetence bude zbytečné.

I kdybychom šli čistě českou cestou, část bloku bychom si museli koupit? Které? Co již prostě vyrobít neumíme nebo jsme neuměli nikdy?

Jak jsem již uvedl... Museli bychom koupit basic design jaderného ostrova. Pokud jde o komponenty primárního okruhu, český jaderný průmysl nevyráběl u bloků s reaktory VVER pouze jedinou komponentu, a to hlavní cirkulační čerpadla. Společnost SIGMA

Jaderná elektrárna Temelín – ilustrační foto

však prováděla jejich montáž a zajišťuje doposud jejich servis, provozní kontroly a opravy.

Kdybychom šli českou cestou, dejme tomu a za pár let se ucházeli o zakázky v cizině. Myslíte si, že by české řešení mohlo v cizině konkurovat Rosatomu, Westinghouse a dalším? Měli bychom vůbec šanci na těchto trzích uspět v této konkurenci a v soutěži s těmi, které jsme v rámci dostavby Temelína „vyřadili“ ze hry?

Český jaderný průmysl, pokud chce přežít, nemůže čekat na zakázky z dostavby Temelína či Dukovan.

Bude muset spolupracovat s velkými hráči na světovém trhu, nejde tedy z jeho hlediska o konkurenty. Aktuální reference z realizace výstavby nových bloků se nejlépe získávají ve vlastní zemi a mohou pak výrazně posílit jeho postavení při spolupráci s některým nebo některými z těchto velkých hráčů. Zrušením tendru a odložením realizace projektu dostavby JE Temelín o v této chvíli těžko odhadnutelný počet let se však možnost získání takovýchto referencí odkládá. To postavení českého jaderného průmyslu i jeho vyhlídky do budoucna určitě poškodí.

(čes)

ZKUŠENOSTI KVALITA INOVACE
od roku 1953

JSME SOUČÁSTÍ VAŠEHO CELKU

Arako spol. s r.o. | Tel.: +420 553 694 111
Hviezdoslavova 18 | Fax: +420 553 694 777
746 01 Opava | E-mail: arako@arako.cz
Česká republika | web: www.arako.cz

